15. 5. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úplatkářství

Tradičním problémem, který se pojí s činností státní správy a samosprávy a nejen s nimi, je úplatkářství. Je pravděpodobné, že se tento fenomén zřejmě nikdy nepodaří úplně vytěsnit. Lze jen doufat, že jej lze alespoň minimalizovat.

Tradičním problémem, který se pojí s činností státní správy a samosprávy a nejen s nimi, je úplatkářství. Je pravděpodobné, že se tento fenomén zřejmě nikdy nepodaří úplně vytěsnit. Lze jen doufat, že jej lze alespoň minimalizovat.

Problematice úplatkářství se trestní zákon (zákon č. 140/1961 Sb.) věnuje v oddíle třetím hlavy třetí, který je nazván úplatkářství a sdružuje trestné činy přijímání úplatku, podplácení a nepřímého úplatkářství, jež mají poskytovat ochranu řádnému obstarávání věcí veřejného zájmu. Pod pojem věc veřejného či obecného zájmu lze subsumovat celou řadu činností a úkolů, a to především takových, které jsou hodnoceny jako věci a činnosti důležité pro celou společnost.

Úplatek, za který můžeme považovat jakýkoli prospěch poskytnutý osobě s jejím souhlasem, se nejběžněji vyskytuje ve formě materiální tj. peníze, dárky apod. Může však mít povahu služby nebo dokonce i nemateriální podobu například přímluva, podpora apod. Charakter prospěchu nemusí být výrazně zřetelný (například takové přijetí syna upláceného na vysokou školu přinese uplácenému spíše finanční zátěž a další povinnosti než prospěch). Zákon úplatek charakterizuje jako neoprávněnou výhodu spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na které není nárok.

Trestný čin přijímání úplatku, který je upraven v ustanovení § 160 trestního zákona, spáchá ten, kdo v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu přijme nebo si dá slíbit úplatek. Přísněji trestný je ten, kdo za takovýchto okolností úplatek žádá. Veřejný činitel bude za přijímaní úplatku postižen ještě vyšší trestní sazbou. Tento trestný čin tedy postihuje tři formy jednání, a to přijmutí úplatku, dále slíbení úplatku a také žádání úplatku. Je nutné zdůraznit, že ke spáchání tohoto trestného činu je nutná souvislost s obstaráváním věcí obecného zájmu. Z toho pramení, že pachatelem trestného činu přijímání úplatku může být pouze ten, kdo obstarává věci obecného zájmu.

Ač je trestný čin nazván přijímání úplatku, v souvislosti s výše uvedeným je zřejmé, že k jeho spáchání dojde, a trestný čin je tedy dokonán, již okamžikem přijetí slibu úplatku nebo požádáním o úplatek.

Trestní zákon postihuje i ty, kdo úplatky poskytují. Trestného činu podplácení se dopustí ten, kdo jinému v souvislosti s obstaráváním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek. I zde je nutná souvislost s obstaráváním obecného zájmu.

Trestné je i tzv. nepřímé úplatkářství. Trestný čin tak spáchá ten, kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil. Pachatelem trestného činu nepřímého úplatkářství se stane též ten, kdo z výše uvedených důvodů jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek. Pro tento trestný čin je nezbytná souvislost s působením na výkon pravomoci veřejného činitele, přičemž je však pro trestnost pachatele irelevantní, jaký byl výsledek působení na veřejného činitele.

V souvislosti s úplatkářstvím je nutno připomenout, že trestnost podplácení a nepřímého úplatkářství zaniká, jestliže pachatel úplatek poskytl nebo slíbil jen proto, že byl o to požádán a učinil o tom dobrovolně a bez odkladu oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Určení nadřízeného orgánu magistrátu vykonávajícího dozor nad usneseními, rozhodnutími nebo jinými opatřeními učiněnými městskými obvody nebo městskými částmi v samostatné působnosti
- NSS sjednotil judikaturu ve věci odvodu za porušení dotačních pravidel
- Obnovení způsobilosti účastníka zadávacího řízení na veřejnou zakázku v rozhodovací praxi správních a soudních orgánů
- Otázka uveřejňování skutečně uhrazené ceny ve vztahu k zákonu o registru smluv a zákonu o zadávání veřejných zakázek
- K právu jiných osob nahlížet do spisů ve smyslu § 65 odst. 1 in fine trestního řádu
- Rozhodování o regresním nároku ručitele v rozhodčím řízení
- Nařízení (EU) č. 2018/389 - nová pravidla pro poskytovatele platebních služeb
- Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je veřejnou institucí
- Jistota v zadávacím řízení ve formě bankovní záruky a možnost její autorizované konverze
- Malý dopravní význam aneb které komunikace (chodníky) nepodléhají povinné zimní údržbě?
- K postupu orgánů během řízení dle § 31a odst. 3 ZOŠ